

SPINNEN (ARANEAE) VERZAMELD TIJDENS DE 1000-SOORTENDAG 2015 IN HET RESERVAAT “HET MERKSKE”

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, P.O. Box 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

&

Steven IJland

Gabriel Metzstraat 1, 2316 AJ Leiden (sijland@gmail.com)

ABSTRACT

A quick-scan of the spider fauna in the Dutch part of the nature reserve “Het Merkske” was carried out by the authors on 13 June 2015. It is the first inventory of the reserve. The reserve extends into the Kempen in Belgium. The samples contained 62 species of 15 families.

Key words: Merkske, Noord-Brabant (Netherlands), spider fauna

INLEIDING

Voor het jaarlijks terugkerend project “1000-soortendag” was dit jaar de keuze gevallen op het grensoverschrijdend reservaat “Het Merkske” op de grens van België en Nederland. Het Merkske is een nooit gekanaliseerde beek – bijzonder te noemen na een halve eeuw van ruilverkavelingen en andere ruimtelijke ontwikkelingen in ons land – ten westen van Baarle Nassau. Castelné is het belangrijkste dorp in het gebied. Het natuurgebied, met de status van reservaat, wordt beheerd door Staatsbosbeheer (Nederland) en Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt (beide België). Vanwege het merkwaardige verloop van de grens tussen beide landen bleef de tijd er wat stilstaan, gingen de boeren er verder met traditionele methoden van landbouw en bleef het landschap als traditioneel cultuurlandschap bestaan. Mooi en aantrekkelijk gebied.

RESULTATEN

Beide auteurs verzamelden in het Nederlandse deel van het gebied met het doel verspreidings-gegevens toe te kunnen voegen aan de database en de Nederlandse Spinnencatalogus (Van Helsdingen 2015). De gegevens zijn meteen ook beschikbaar voor het totale overzicht van het reservaat. De exemplaren zijn opgenomen in de collecties van Naturalis en/of de privé collectie van S. IJland.

Er werd op 13 juni op drie plaatsen verzameld, waarbij een aantal uiteenlopende biotopen werd bemonsterd. Handvangsten, slepen en kloppen waren de toegepaste vangmethoden. De vangsten werden door de twee auteurs gedetermineerd. De plaatsen kunnen als volgt worden gekarakteriseerd:

- (1) Castelreesche Heide: traject van Zuid naar Noord binnen Nederlands gebied, afwisselend terrein met open grasland, droge en natte stukken, AC 115 381
- (2) Kromme Hoek: AC 116 381 (alleen SIJ)
- (3) Halsche Beemden: gemengd bos, AC 116 381 (alleen PJvH)

In totaal werden er 62 soorten verzameld van 15 families. De sexen van de verzamelde soorten zijn vermeld, omdat de aanwezigheid van mannetjes een indicatie vormt voor de paartijd. Juvenielen zijn alleen opgenomen wanneer de soort aan dat stadium probleemloos kan worden herkend. De samenstelling kan doorsnee worden genoemd voor een afwisselend gebied, een mengsel van bossoorten, open grasland en natte plekken, een afspiegeling van het karakter van het gebied. Het is de eerste inventarisatie van dit geïsoleerde gebied en daardoor een aanvulling op de faunistische kennis van Noord-Brabant.

Tabel 1. Gevonden soorten in het reservaat Het Merkske met aanduiding van de vindplaatsen.

Familie	Soort	1	2	3
AGELENIDAE	<i>Tegenaria silvestris</i> L. Koch, 1872			♀
AMAUROBIIDAE	<i>Amaurobius similis</i> (Blackwall, 1861)			juv.
ANYPHAENIDAE	<i>Anyphaena accentuata</i> (Walckenaer, 1802)			juv.
ARANEIDAE	<i>Araniella cucurbitina</i> (Clerck, 1757)	♂♀		♂♀
ARANEIDAE	<i>Araniella opisthographa</i> (Kulczynski, 1905)	♂♀		
ARANEIDAE	<i>Larinioides cornutus</i> (Clerck, 1757)	♂♀		
ARANEIDAE	<i>Mangora acalypha</i> (Walckenaer, 1802)	♂♀		

ARANEIDAE	<i>Zilla diodia</i> (Walckenaer, 1802)			♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona brevipes</i> Blackwall, 1841	♀		♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona comta</i> C.L. Koch, 1839	♀		♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona corticalis</i> (Walckenaer, 1802)	♀		♀
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona lutescens</i> (Westring, 1851)	♀		
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona phragmitis</i> C.L. Koch, 1843	♀		
CLUBIONIDAE	<i>Clubiona terrestris</i> Westring, 1851	♀		
DICTYNIDAE	<i>Dictyna uncinata</i> Thorell, 1856			♀
DICTYNIDAE	<i>Lathys humilis</i> (Blackwall, 1855)			♀
DICTYNIDAE	<i>Nigma flavescens</i> (Walckenaer, 1830)	♂♀	♀	
GNAPHOSIDAE	<i>Trachyzelotes pedestris</i> (C.L. Koch, 1837)		♀	
LINYPHIIDAE	<i>Agyneta rurestris</i> (C.L. Koch, 1836)	♀	♀	♂
LINYPHIIDAE	<i>Bathypantes gracilis</i> (Blackwall, 1841)	♀	♀	♂♀
LINYPHIIDAE	<i>Collinsia inerrans</i> (O.P.-Cambridge, 1885)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Dicymbium nigrum nigrum</i> (Blackwall, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Entelecara acuminata</i> (Wider, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Erigone atra</i> Blackwall, 1833			♂
LINYPHIIDAE	<i>Erigone dentipalpis</i> (Wider, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Hylyphantes graminicola</i> (Sundevall, 1830)	♂♀		
LINYPHIIDAE	<i>Hypomma cornutum</i> (Blackwall, 1833)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Lepthyphantes minutus</i> (Blackwall, 1833)			juv.
LINYPHIIDAE	<i>Linyphia triangularis</i> (Clerck, 1757)	juv.		juv.
LINYPHIIDAE	<i>Mermessus trilobatus</i> (Emerton, 1882)			juv.
LINYPHIIDAE	<i>Nerienne peltata</i> (Wider, 1834)			juv.
LINYPHIIDAE	<i>Oedothorax fuscus</i> (Blackwall, 1834)	♀		♀
LINYPHIIDAE	<i>Oedothorax gibbosus</i> (Blackwall, 1841)		♀	
LINYPHIIDAE	<i>Tenuiphantes tenuis</i> (Blackwall, 1852)	♂		♀
LINYPHIIDAE	<i>Trematocephalus cristatus</i> (Wider, 1834)			♀
LINYPHIIDAE	<i>Troxochrus scabriculus</i> (Westring, 1851)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Alopecosa pulverulenta</i> (Clerck, 1757)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pardosa amentata</i> (Clerck, 1757)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pardosa palustris</i> (Linnaeus, 1758)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pardosa proxima</i> (C.L. Koch, 1847)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Pirata piraticus</i> (Clerck, 1757)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Piratula hygrophila</i> (Thorell, 1872)	♂♀	♂♀	
LYCOSIDAE	<i>Piratula latitans</i> (Blackwall, 1841)	♀		
LYCOSIDAE	<i>Trochosa terricola</i> Thorell, 1856	♀		
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus cespitum</i> (Walckenaer, 1802)	♂♀		♀
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus collinus</i> C.L. Koch, 1835		♂	
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus praedatus</i> O.P.-Cambridge, 1871	♂♀		♀
PHILODROMIDAE	<i>Philodromus rufus</i> Walckenaer, 1826	♀		♂♀
PISAUROIDAE	<i>Pisaura mirabilis</i> (Clerck, 1757)	♂		
SALTICIDAE	<i>Ballus chalybeius</i> (Walckenaer, 1802)			♂
SALTICIDAE	<i>Salticus cingulatus</i> (Panzer, 1797)	♀		
SALTICIDAE	<i>Salticus zebraneus</i> (C.L. Koch, 1837)			♀
TETRAGNATHIDAE	<i>Metellina mengei</i> (Blackwall, 1869)	♀		

TETRAGNATHIDAE	<i>Tetragnatha extensa</i> (Linnaeus, 1758)	♂♀	
TETRAGNATHIDAE	<i>Tetragnatha montana</i> Simon, 1874	♀	♂♀
THERIDIIDAE	<i>Anelosimus vittatus</i> (C.L. Koch, 1836)	♂♀	♂
THERIDIIDAE	<i>Dipoena melanogaster</i> (C.L. Koch, 1837)		♀
THERIDIIDAE	<i>Paidiscura pallens</i> (Blackwall, 1834)	♀	♀
THERIDIIDAE	<i>Parasteatoda lunata</i> (Clerck, 1757)	juv.	
THERIDIIDAE	<i>Parasteatoda simulans</i> (Thorell, 1875)		♂♀
THERIDIIDAE	<i>Theridion varians</i> Hahn, 1833	♂♀	♀
THOMISIDAE	<i>Ozyptila praticola</i> (C.L. Koch, 1837)		♀

LITERATUUR

Heldsingen, P.J. van 2015. Catalogus van de Nederlandse spinnen. Versie 2015.2. Laatste bijgewerkt: 20 september 2015. – http://www.eis-nederland.nl/Portals/4/Werkgroepen/Spinnen/Spinnencatalogus_2015_1.pdf



DE WOLFSPIN *PIRATULA KNORRI* (BEEKPIRAAT) NA 124 JAAR AANGETROFFEN IN NEDERLAND

Anne Krediet

Soerenseweg 124, 7313EL Apeldoorn (anne.krediet@gmail.com)

ABSTRACT

A new record after 120 years of *Piratula knorri* in the southern part of the province of Limburg, may indicate the occurrence of a viable population in in the Netherlands.

Key words: Netherlands, *Piratula knorri*, rediscovery

Na meer dan 120 jaar niet in ons land waargenomen te zijn, werd op 29 mei 2014 een vrouwtje van *Piratula knorri* (Scopoli, 1763) verzameld. Het dier werd gevonden langs de Geul, direct ten westen van Partij (Zuid-Limburg). Het betrof een voor *P. knorri* typisch habitat; een beschaduwde grintoever. De Amersfoort-coördinaten van de waarneming zijn (192.277, 312.743).

De enige bekende waarnemingen van *P. knorri* dateren van 1882 bij Utrecht (Becker 1882), en van 1886 en 1890 bij Maastricht (Van Hasselt 1886, 1890). In de Eifel wordt de soort nog met enige regelmaat waargenomen. Een op deze soort gerichte inventarisatie van de Our, op de grens van België en Duitsland, leverde veel waarnemingen op. Daarbuiten zijn in België de waarnemingen schaars; een waarneming in de Belgische Eifel en één in de Viroinvallei. Het is waarschijnlijk dat de soort langs meer beekoevers veelvuldig voorkomt, maar dat hier te weinig wordt geïnventariseerd.

Omdat het in Nederland verzamelde dier niet direct als zodanig werd herkend, is verder niet intensief gezocht. Verdere inventarisatie van het geschikte biotoop kan uitwijzen in hoeverre de soort in Zuid-Limburg gevestigd is.

LITERATUUR

- Becker, L. 1882. Les Arachnides de Belgique. 1re partie. – Annales du Musée royal d'Histoire naturelle de Belgique 10: 119.
Hasselt, A.W.M. van 1886. Catalogus Araneorum hucusque in Hollandia inventarum. – Tijdschrift voor Emtomologie 29: 51-102
Hasselt, A.W.M. van 1890. Catalogus Araneorum hucusque in Hollandia inventarum. Supplementum II. – Tijdschrift voor Emtomologie 33: 181-214

